

12.9.2013

1/3

Opetus- ja kulttuuriministeriö,
PL 29
00023 Valtioneuvosto

kirjaamo@minedu.fi
tutke@minedu.fi

**Viite: Kirjallinen lausuntopyyntö: Opetus- ja kulttuuriministeriö 23.8.2013; OKM
122/010/2011**

**Asia: Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämistä koskeva luonnos
hallituksen esitykseksi**

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua ammatillisen tutkintojärjestelmän kehittämistä koskevasta luonnoksesta hallituksen esitykseksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämisellä halutaan parantaa tutkintojen työelämävastaavuutta sekä reagoida nopeammin työelämän muutoksiin. Uudistus tavoittelee ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän tutkintojen ja tutkintorakenteen selkeyttämistä ja joustavuutta.

MTK kannattaa yhteisten tutkinnon osien uudistamista neljään kokonaisuuteen (viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen, matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen, yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittava osaaminen sekä sosiaalinen ja kulttuurinen osaaminen). Tutkintokohtaisesti jäisi kuitenkin valinnan vapaus päättää myös sosiaalisen ja kulttuurisen osaamisen pakollisuudesta. Vaikka uudistus kokoaa aikaisemmin pienempiin osiin oppiainekohtaisesti jakautunutta osaa ammatillisissa perustutkinnoissa, entistä suuremmaksi haasteeksi tulee, miten osaamista tunnustetaan ja tunnustetaan lukio-opintojen ja ammatillisten yhteisten opintojen välillä.

Oppisopimuskoulutukseen ei nykyluonnoksessa edellytetä sisällytettävän työkyvyn ylläpitämisen, liikunnan ja terveystiedon osa-alueen osaamistavoitteita. Kun kuitenkin oppisopimuskoulutuksen nykymääriä halutaan lisätä ainakin nuorten aikuisten koulutuksessa, tulisi harkita tämän osa-alueen koskevan myös oppisopimuskoulutusta.

Nykyluonnoksessa yrittäjyysvalmiudet on sisällytetty toisessa uudistettavassa laissa *Koulutuksen tarkoitukseen* ja toisessa laissa *koulutuksen tavoitteisiin*, mikä ei ole johdonmukaista. Lakiluonnoksessa ammatillisesta aikuiskoulutuksesta maininta yrittäjyysvalmiuksista on sisällytetty 2 §:ään *Koulutuksen tarkoitus*. Vastaavassa mainintaa lakiluonnoksessa ammatillisesta peruskoulutuksesta ei ole. Sen sijaan se on sisällytetty 5 §:ään *Koulutuksen tavoitteet*. MTK ehdottaa, että yrittäjyysvalmiudet mainittaisiin molemmissa laeissa samassa kohtaa eli 2 §:ssä.

Voisiko harkita, että lakiluonnoksessa ammatillisesta peruskoulutuksesta yhdistettäisiin sisällöt *Koulutuksen tarkoituksesta ja tavoitteista*.

MTK kannattaa ammatillisen koulutuksen tutkintojärjestelmän kehittämis ehdotuksia koskien terminologian yhdenmukaistamisesta. Tämä helpottaa ammatillisen koulutusjärjestelmän ymmärtämistä. Terminologiaa voi vielä yhdenmukaistaa käsitteiden *henkilökohtainen opiskelusuunnitelma* (ammatillinen peruskoulutus) ja *henkilökohtaistaminen* (ammatillinen aikuiskoulutus) osalta. MTK ehdottaa myös, että oppisopimuksen kohdalla mainittua *tietopuolisten opintojen* ilmaisua myös nykyaikaistettaisiin puhumalla pelkästään lähiopetuksesta tai lähiopetuksen opinnoista. Tietoperustaahan voi vahvistaa tai opiskella myös käytännön työtehtävissä. Se myös pääosin arvioidaan käytännön työtehtävissä.

MTK kannattaa ammatillisen peruskoulutuksen tutkinnon muodostumisen rakennetta sekä joustavuutta tutkinnon rakenteen määrittelyssä. Uudistus tähtää yksilöllisten opintopolkujen entistä joustavampaan muodostumiseen. Joustavuuden tulisi käytännössä toteutuksessa olla aitoa. Tutkintojen muodostumisessa tulisi entistä ennakkoluulottomammin tarkastella tutkinnon osien yhdistämistä eri tutkinnoista ja eri aloilta. Esimerkiksi hoivayrittäjyyden tai green care –yrittäjyyden haasteeksi on muodostunut, että sosiaali- ja terveysalan tutkinnot eivät aidosti tarjoa tutkinnon osien suorittamisen mahdollisuuksia muille aloille, koska tutkinnon osien suoritusjärjestys on jäykkä tai tutkinnon osat ovat laajoja nykyisillä opintoviikoilla mitattuna.

MTK kannattaa, että työssäoppiminen määritellään laissa ammatillisesta peruskoulutuksesta. Se selkeyttää entisestään työssäoppimisen roolia ammatin opiskelussa. MTK ehdottaa kuitenkin, että määritelmässä "koulutuksen" sijaan käytettäisiin termiä "opetusmenetelmä", sillä koulutusta toteutetaan eri menetelmin. Muotoilu voisi olla esimerkiksi *"Työssäoppiminen on opetusmenetelmä, jota toteutetaan työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä..."*.

MTK kannattaa, että ammatti- ja erikoisammattitutkintoihin otetaan käyttöön tutkintonimikkeet silloin, kun se on työelämän kannalta tarpeellista. On myös kannatettavaa, että ammatti- ja erikoisammattitutkintojen osaamisaloista päätetään Opetushallituksessa nykykäytännön sijaan. Tässä yhteydessä tulee kuitenkin tarkastella, miten tutkintojen uudistamisprosessit (työryhmien asettaminen, työryhmätyöskentely, lausuntokierros) tehdään entistä näkyvimmi, koska tutkintojen uudistamista pohtivilla työryhmillä on tulevaisuudessa entistä suurempi päätäntävalta. Todennäköisesti tässä yhteydessä sähköisiä työympäristöjä täytyy hyödyntää entistä tehokkaammin ja ennakkoluulottomammin. Avoimuutta puoltaa myös Opetushallituksen alakohtaisten virkamiesten yhä vähenevä joukko. Tällä hetkellä esimerkiksi luonnonvara-alan tutkintojen kehittämisestä vastaa käytännössä vain yksi virkamies.

MTK kannattaa osaamisperusteisuuden vahvistamista, kun siirrytään opintoviikko-käsitteestä osaamispisteisiin. Tutkinnon osien osaamispisteiden muodostuminen sen mukaan, mikä on tutkinnon osaan sisältyvän osaamisen kattavuus, vaikeusaste ja merkittävyys suhteessa koko tutkinnon ammattitaitovaatimukseen ja osaamistavoitteisiin on vaikeasti käsitettävä kokonaisuus. Koko tutkinto saattaa muodostua monista osaamisaloista ja hyvin monista erilaista osaamista sisältävästä tutkinnon osasta. On vaikea arvottaa eri tutkinnon osia suhteessa toisiinsa kattavuuden, vaikeusasteen ja merkittävyyden suhteen. Usein nämä ovat myös yksilöllisiä kokemuksia.

Esimerkiksi eri puolilla Suomea on hyvin erilaiset luonnonolosuhteet ja lähtökohdat harjoittaa maataloutta. Maatalousalalla on myös erilaisia tuotantosuntia (vilja, nurmi, maito, kananmuna, broileri, naudanliha, lammasta, sika) tai tuotantotapoja (tavanomainen, luomu) ja näiden eri yhdistelmiä sekä lukuisa joukko liitännäiselinkeinoja, joista kaikki hyödyntävät yhä enenevässä määrin erilaista teknologiaa. Erilaiset tuotantosunnat on huomioitu maatalousalan perustutkinnossa tutkinnon osina. Miten näiden suhdetta toisiinsa voisi osaamisen kattavuuden,

vaikeusasteen ja merkittävyyden suhteen määritellä, kun kaikki ovat maaseutuyrittäjiä
tutkintonimikkeeltään tehden kukin sarallaan alan kokonaisuuden kannalta yhtä arvokasta työtä?

Helsingissä 12.9.2013

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Antti Sahi
toiminnanjohtaja

Susanna Tauriainen
koulutusjohtaja